

Stečaj potrošača

Božo Prelević, dipl. iur.

Od 1. siječnja 2016. na snazi je novi Zakon o stečaju potrošača. Stečaj se potrošača se može otvoriti nad potrošačima koji su nesposobni za plaćanje, u cilju reprogramiranja njihovih obveza i omogućavanja ravnomjernog namirenja tražbina njihovih vjerovnika. Autor u stručnom članku daje prikaz prethodnog izvansudskog postupka stečaja potrošača sa primjerima obrazaca za njegovo pokretanje, dok će članak o sudskom postupku stečaja potrošača biti objavljen u jednom od naših sljedećih brojeva.

1. Uvod

Dugo najavljivani Zakon o stečaju potrošača¹ (u nastavku teksta: Zakon) stupio je na snagu 1. siječnja 2015. Zakonom se uređuju opća pravila o stečaju potrošača, koji do sada nije bio reguliran u hrvatskom pravu, izvansudski postupak pred savjetovalištim, pretpostavke za otvaranje postupka stečaja potrošača, postupak pred sudom te pretpostavke i učinci oslobođenja potrošača od preostalih obveza. Cilj donošenja ovog Zakona je poštenog potrošača osloboditi od obveza koje preostanu nakon unovčenja njegove imovine i raspodjeliti prikupljena sredstva vjerovnicima.

Pri tome poštenje potrošača utvrđuje sud uzimajući u obzir ponašanje potrošača prije podnošenja prijedloga za otvaranje postupka stečaja potrošača te njegovo ponašanje tijekom sudskoga postupka i razdoblja provjere ponašanja, sukladno Zakonu. Temeljem Zakona je doneseno niz podzakonskih propisa koji detaljno razrađuju zakonske odredbe i to:

- Pravilnik o sadržaju i obliku obrazaca na kojima se podnose podnesci u izvansudskom postupku i postupku stečaja potrošača² (u nastavku teksta: Pravilnik);
- Pravilnik o uvjetima za dobivanje dozvole za obavljanje poslova savjetovališta i načinu rada savjetovališta³ (u nastavku teksta: Pravilnik o savjetovalištim);
- Pravilnik o uvjetima za dobivanje dozvole za obavljanje poslova posrednika⁴;
- Pravilnik o registru postupaka stečaja potrošača⁵;
- Pravilnik o pretpostavkama i načinu izbora povjerenika metodom slučajnoga odabira⁶ (u nastavku teksta: Pravilnik o izboru povjerenika);
- Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja očevidnika savjetovališta i posrednika⁷ (u nastavku teksta: Pravilnik o očevidniku savjetovališta i posrednika).

1 Nar. nov., br. 100/15 od 18. rujna 2015.
 2 Nar. nov., br. 2/16 od 5. siječnja 2016.
 3 Nar. nov., br. 2/16 od 5. siječnja 2016.
 4 Nar. nov., br. 3/16 od 8. siječnja 2016.
 5 Nar. nov., br. 7/16 od 22. siječnja 2016.
 6 Nar. nov., br. 7/16 od 22. siječnja 2016.
 7 Nar. nov., br. 7/16 od 22. siječnja 2016.

Treba istaknuti kako se u postupku stečaja potrošača, ako Zakonom nije drukčije propisano, podredno primjenjuje Stečajni zakon⁸ (u nastavku teksta: SZ). U nastavku dajemo prikaz najvažnijih odredbi Zakona koje se odnose na razloge za pokretanje postupka, prethodni izvansudski postupak koji se vodi u savjetovalištim i sudski postupak koji se vodi pred nadležnim sudovima.

2. Stečajni dužnik i stečajni razlog

Općenito govoreći, stečajni postupak se provodi nad stečajnim dužnikom. Radi toga je najprije potrebno utvrditi pojam stečajnog dužnika. Ovaj pojam je određen samim Zakonom.

2.1. Potrošač kao stečajni dužnik

Postupak stečaja potrošača se provodi nad imovinom potrošača.

ističemo...

Pri tome se potrošačem, u smislu Zakona, smatra svaka fizička osoba koja sklupa pravni posao, ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke, ili profesionalne djelatnosti⁹.

Osim toga, potrošačem se, u smislu Zakona, smatra i fizička osoba obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak¹⁰ i fizička osoba obveznik poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit¹¹ ako istovremeno ispunjava sljedeće uvjete:

- nema više od 20 vjerovnika;
- obveze iz obavljanja djelatnosti ne prelaze iznos od 100.000,00 kuna;
- nema obveza iz radnih odnosa koje proizlaze iz obavljanja djelatnosti i;
- nad njom nije pokrenut predstečajni, ili stečajni postupak.

8 Nar. nov., br. 71/15 od 29. lipnja 2015.

9 Čl. 4. st. 2. Zakona.

10 Nar. nov., br. 177/04, 73/08, 80/10, 109/11 – Odluka Ustavnog suda RH, 114/11, 22/12, 144/12, 43/13 - Rješenje USRH, 120/13 - Odluka i Rješenje USRH, 125/13, 148/13, 12/14 – Rješenje USRH, 83/14 – Odluka USRH, 143/14 i 136/15.

11 Nar. nov., br. 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13 i 143/14.

Što se tiče obrtnika koji ispunjavaju navedene uvjete za otvaranje stečaja potrošača, treba istaknuti kako se nakon otvaranja postupka stečaja potrošača nad njegovom imovinom ne može se s uspjehom predložiti ni provesti predstečajni, ili stečajni postupak. Međutim, da bi se nad potrošačem uopće mogao otvoriti postupak stečaja, mora se ispuniti za to Zakonom predviđeni stečajni razlog.

2.2. Stečajni razlog

Postupak stečaja potrošača može se otvoriti samo ako je potrošač nesposoban za plaćanje¹². U smislu zakonskih odredbi, pod nesposobnošću za plaćanje se podrazumijeva nemogućnost ispunjenja dospjelih novčanih obveza.

ističemo...

Smatrat će se da je potrošač nesposoban za plaćanje ako najmanje 90 dana uzastopno ne može ispuniti jednu, ili više dospjelih novčanih obveza u ukupnom iznosu većem od 30.000,00 kuna.

2.3. Obrasci

U izvansudskom postupku i postupku stečaja potrošača, podnesci se podnose na propisanim obrascima, kada je to određeno Zakonom. Sadržaj i oblik ovih obrazaca propisan je odredbama Pravilnika. Savjetovališta su dužna osigurati dostupnost navedenih obrazaca u prostorijama savjetovališta bez naknade, a ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa na mrežnoj stranici e-oglasna ploča sudova.

Obrasci su dostupni i na mrežnoj stranici središnjeg državnog portala¹³. Važno je istaknuti kako će sud, u slučaju da podnesak u postupku stečaja potrošača nije podnesen na propisanom obrascu, takav podnesak odbaciti kao nedopušten. Zakonom su u čl. 7. određeni i podaci za identifikaciju koji se koriste u smislu zakonskih odredbi, npr. kod popisa imovine potrošača nad kojim se provodi stečaj i koji se sastoje od:

- imena i prezimena, sjedišta i poslovne adrese, adrese prebivališta i osobnoga identifikacijskog broja za fizičku osobu;
- tvrtke, ili naziva, sjedišta i poslovne adrese i osobnoga identifikacijskog broja za pravnu osobu.

Zakonom je predviđeno kako stečaj potrošača može završiti na dva načina:

- izvansudskim postupkom (posredovanjem), ili;
- sudskim postupkom.

U nastavku dajemo pojašnjenje ova dva načina okončanja postupka stečaja potrošača.

3. Prethodni izvansudski postupak

3.1. Provedba prethodnog izvansudskog postupka

ističemo...

Izvansudski postupak se provodi prije pokretanja postupka stečaja potrošača radi sklapanja izvansudskog sporazuma između potrošača i vjerovnika¹⁴.

Ovaj postupak provodi posrednik u savjetovalištu. Pod savjetovalištim se, u smislu Zakona, podrazumijevaju ustrojstvene jedinice Financijske agencije (u nastavku teksta: FINA) i druge osobe koje su dobile dozvolu za obavljanje poslova savjetovališta. Uvjeti za dobivanje dozvole za obavljanje poslova savjetovališta i način njihova rada propisan je odredbama navedenog Pravilnika o savjetovalištim.

3.2. Posrednik

Kako smo naveli, posrednik je osoba koja provodi postupak u savjetovalištu. Posrednik je djelatnik FINA-e, ili druga fizička osoba kojoj je ministar nadležan za poslove pravosuđa izdao dozvolu za obavljanje poslova posrednika. Posrednik je dužan u izvansudskom postupku posvetiti osobitu pažnju zaštiti potrošača kao slabije strane u pravnom odnosu te postupati na način koji osigurava potpuno poštivanje osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti potrošača.

Detaljni uvjeti za obavljanje poslova posrednika određeni su u čl. 10. Zakona i u odredbama navedenog Pravilnika o uvjetima za dobivanje dozvole za obavljanje poslova posrednika. O savjetovalištim i posrednicima ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa vodi poseban očevidnik, čije je vođenje uređeno odredbama navedenog Pravilnika o očevidniku savjetovališta i posrednika.

3.3. Pokretanje izvansudskog postupka

Sukladno čl. 12. st. 1. Zakona, izvansudski postupak se pokreće se zahtjevom za provedbu izvansudskog postupka na obrascu propisanom Pravilnikom, kojeg podnosi potrošač, ili svaki njegov vjerovnik.

Primjer – Zahtjev potrošača za provedbu izvansudskog postupka

Obrazac 1.

FINA Podružnica Zagreb

(naziv savjetovališta)

Ul. Grada Vukovara 70

(adresa savjetovališta)

ZAHTJEV POTROŠAČA ZA PROVEDBU IZVANSUDSKOG POSTUPKA

Na temelju članka 12. Zakona o stečaju potrošača podnosi se zahtjev za provedbu izvansudskog postupka nad potrošačem:

1) Fizičkom osobom:

Ime i prezime Ana Anić

OIB 4444444444

Adresa prebivališta / boravišta Anina 2e, 10000 Zagreb

Kontakt podaci (telefon, e-mail, telefaks) tel. +385 1 1111111

2) Fizičkom osobom koja je obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak ili poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit:

Ime i prezime _____

OIB _____

Adresa prebivališta / boravišta _____

Adresa sjedišta i poslovna adresa _____

Naziv djelatnosti _____

Kontakt podaci (telefon, e-mail, telefaks) _____

¹² Čl. 5. st. 1. Zakona.

¹³ <https://gov.hr/moja-uprava/pravna-drzava-i-sigurnost/pravna-zastita/steccaj-potrosaca/1897>

¹⁴ Čl. 8. Zakona.

Ukupan broj vjerovnika: _____
Iznos obveza iz obavljanja djelatnosti _____ kn

Da li postoje obveze iz radnih odnosa koje
proizlaze iz obavljanja djelatnosti DA / NE

Da li je pokrenut predstečajni ili stečajni postupak DA / NE

Prilozi

Uz zahtjev za provedbu izvansudskog sporazuma dostavlja se:

- 1) Dokaz o nesposobnosti za plaćanje (npr. računi odnosno druge isprave iz kojih proizlazi da potrošač najmanje 90 dana uzastopno ne može ispuniti jednu ili više dospjelih novčanih obveza u ukupnom iznosu većem od 30.000,00 kn)

Potvrda FINA-e od 22.2.2016.

- 2) Popis imovine i obveza
- 3) Dokaz o plaćenom predujmu u iznosu od 300,00 kn za troškove izvansudskog postupka, odnosno rješenje o odobrenju besplatnoj pravnoj pomoći.

U Zagrebu, dana 24.2.2016.

Ana Anić

Ime i prezime podnositelja zahtjeva

Potpis podnositelja zahtjeva

Napomena: potrošač je uz zahtjev za provedbu izvansudskog sporazuma dužan priložiti popis imovine i obveza na propisanom obrascu.

- 2) Fizičkom osobom koja je obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak ili poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit:

Ime i prezime _____
OIB _____

Adresa prebivališta / boravišta _____

Adresa sjedišta i poslovna adresa _____

Naziv djelatnosti _____

Kontakt podaci (telefon, e-mail, telefaks) _____

Prilozi

Uz zahtjev za provedbu izvansudskog sporazuma dostavlja se:

- 1) Isprave iz kojih proizlazi vjerojatnost postojanja tražbine vjerovnika (npr. ugovor, račun itd.)
Račun br. 7/2015 od 4.11.2015.
- 2) Pristanak potrošača za provedbu izvansudskog sporazuma
- 3) Dokaz o plaćenom predujmu u iznosu od 300,00 kn za troškove izvansudskog postupka, odnosno rješenje o odobrenju besplatnoj pravnoj pomoći.

U Osijeku, dana 15.2.2016.

Direktor

Svojestvo podnositelja prijedloga u ime pravne osobe

Ivan Ivić

Ime i prezime podnositelja zahtjeva

Potpis podnositelja zahtjeva

Napomena: potrošač je uz zahtjev za provedbu izvansudskog sporazuma dužan priložiti popis imovine i obveza na propisanom obrascu.

Primjer – Zahtjev vjerovnika za provedbu izvansudskog postupka**Obrazac 2.**

FINA Podružnica Osijek

(naziv savjetovališta)

L. Jagera 1-3

(adresa savjetovališta)

**ZAHTEJV VJEROVNIKA ZA PROVEDBU
IZVANSUDSKOG POSTUPKA****PODACI O PODNOSITELJU ZAHTEJVA:**

Ime i prezime/tvrtka ili naziv AAA d.o.o. Osijek

OIB 5555555553

Adresa prebivališta/sjedište i poslovna adresa

Velika ulica 8, 31000 Osijek

Na temelju članka 12. Zakona o stečaju potrošača podnosi se zahtjev za provedbu izvansudskog postupka nad potrošačem:

- 1) Fizičkom osobom:

Ime i prezime Tea Teić

OIB 343434343

Adresa prebivališta / boravišta Mala ulica 4c, 31000 Osijek

Kontakt podaci (telefon, e-mail, telefaks) tel. +385 31 1315152

Uz zahtjev za provedbu izvansudskog postupka potrošač je dužan priložiti popis imovine i obveza na propisanom obrascu te dokaz o postojanju stečajnog razloga. U slučaju da je podnositelj zahtjeva vjerovnik, potrošač je dužan bez odgode dostaviti savjetovalištu popis imovine i obveza. Uz zahtjev za provedbu izvansudskog postupka vjerovnik je dužan priložiti isprave iz kojih proizlazi vjerojatnost postojanja njegove tražbine i izričiti pristanak potrošača za provedbu izvansudskog postupka.

3.4. Popis imovine i obveza

Navedeni popis imovine i obveza podnosi se na obrascu propisanom Pravilnikom. Popis imovine i obveza sastoji se osobito od naznake¹⁵:

- nekretnina i pokretnina potrošača;
- imovinskih prava potrošača na tuđim stvarima;
- novčanih sredstava na računima potrošača;
- novčanih i nenovčanih tražbina potrošača;
- drugih prava koja čine imovinu potrošača;
- novčanih i nenovčanih obveza potrošača, s podacima o identifikaciji vjerovnika;
- razlučnih prava na imovini potrošača, s podacima o identifikaciji vjerovnika;
- izlučnih prava, s podacima o identifikaciji vjerovnika;

¹⁵ Čl. 13. st. 2. Zakona.

- primanja iz radnog odnosa i ostalih primanja u prethodnih 12 mjeseci;
- troškova stanovanja u prethodnih 12 mjeseci;
- zakonskih obveza uzdržavanja, s podacima o identifikaciji ovlaštenika prava na uzdržavanje;
- članova uže obitelji i članova kućanstva, s podacima o identifikaciji članova;
- postupaka pred sudovima, ili javnopravnim tijelima u kojima je potrošač stranka i;
- imovinskopravnih raspolaganja između njega i članova njegove uže obitelji te drugih osoba u prethodnih pet godina, s podacima o identifikaciji osoba.

Članom uže obitelji, u smislu Zakona, smatraju se: bračni drug, izvanbračni drug, osoba koja je s potrošačem u životnom partnerstvu u skladu s posebnim propisom, srodnici po krvi u ravnoj liniji i njihov bračni drug, braća, sestre, posvojenici, posvojitelji, štićenici, skrbnik, pastorki, maćeha, očuh, srodnici po tazbini do drugog stupnja, djeca povjerena na smještaj, odgoj ili skrb izvan obitelji i osoba koju je potrošač dužan po zakonu uzdržavati.

U popisu imovine i obveza potrošač mora potvrditi da su navedeni podaci potpuni i točni. Ove podatke je posrednik ovlašten i dužan provjeriti kod kod tijela, ili osoba koje vode odgovarajuće javne knjige, registre, upisnike i očevidnike.

3.5. Troškovi izvansudskog postupka

Sukladno čl. 15. st. 1. Zakona, troškovi izvansudskog postupka namiruju se iz položenog predujma.

ističemo...

Predujam uplaćuje podnositelj zahtjeva u iznosu od 300,00 kuna.

U slučaju da je podnositelj zahtjeva potrošač, može se osloboditi obveze uplate predujma na način i uz pretpostavke propisane Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći¹⁶.

3.6. Dostava poziva za sudjelovanje

Nakon uplate predujma i sastavljenog plana ispunjenja obveza, savjetovalište je dužno bez odgode objaviti poziv za sudjelovanje u izvansudskom postupku na mrežnoj stranici FINA-e, čime se dostava poziva smatra obavljenom. Poziv za sudjelovanje sadržava: podatke za identifikaciju potrošača, vrijeme i mjesto kada su svi vjerovnici pozvani pristupiti u savjetovalište radi održavanja sastanka, uz naznaku podataka za identifikaciju vjerovnika navedenih u popisu imovine i obveza, te plan ispunjenja obveza. Sastanak vjerovnika može se sazvati najranije 30 dana od dana objave poziva za sudjelovanje.

Vjerovnici su ovlašteni pisanim putem savjetovalištu dostaviti svoje prijedloge za izmjenu, ili dopunu plana ispunjenja obveza najkasnije u roku od 30 dana od dana objave poziva za sudjelovanje, a dostavljeni prijedlozi objavljuju se na mrežnoj stranici FINA-e¹⁷. Savjetovalište je dužno upozoriti potrošača da se poziv za sudjelovanje ne dostavlja osobno vjerovnicima te da ima mogućnost samostalnog obavještanja vjerovnika o vremenu i mjestu kada su pozvani pristupiti u savjetovalište.

Sukladno čl. 17. Zakona, navedeni plan ispunjenja obveza podnosi se na propisanom obrascu te sadržava iznos potrošačevih obveza, postotak umanjenja obveza, iznos za isplatu, rokove isplate i način

ispunjenja obveza prema svakom od vjerovnika. Na zahtjev potrošača posrednik je dužan pružiti potrošaču stručnu pomoć za sastavljanje plana ispunjenja obveza.

3.7. Trajanje izvansudskog postupka

ističemo...

Izvansudski postupak traje najduže 30 dana od dana sastanka navedenoga u pozivu za sudjelovanje¹⁸.

U iznimnim slučajevima savjetovalište može produžiti ovaj rok za dodatnih 30 dana ako ocijeni da postoji mogućnost sklapanja izvansudskog sporazuma između potrošača i svih njegovih vjerovnika, ili ako su potrošač i svi njegovi vjerovnici suglasni da se izvansudski postupak produži. Nakon isteka ovih rokova savjetovalište će potrošaču bez odgode izdati potvrdu o tome da pokušaj sklapanja izvansudskog sporazuma nije uspio.

Smatra se da sklapanje izvansudskog sporazuma nije uspjelo ako neki od vjerovnika nakon objave poziva za sudjelovanje:

- izjavi da ne želi sudjelovati u izvansudskom postupku, ili;
- pokrene, ili nastavi postupak radi prisilnog ostvarenja svoje tražbine.

U tom slučaju savjetovalište će potrošaču izdati potvrdu o tome da pokušaj sklapanja izvansudskog sporazuma nije uspio.

3.8. Izvansudski sporazum

Izvansudski sporazum sklapa se na propisanom obrascu.

ističemo...

Izvansudski sporazum sklopljen između potrošača i vjerovnika ima učinak izvansudske nagodbe i predstavlja ovršnu ispravu¹⁹.

Bitni sastojci izvansudskog sporazuma određeni su Zakonom, a sam izvansudski sporazum nema pravnog učinka na vjerovnike koji ga nisu sklopili.

Vjerovnik koji je sklopio izvansudski sporazum može u prijedlogu za ovrhu na temelju izvansudskog sporazuma tražiti od ovršnog suda da dopusti provedbu ovrhe radi naplate njegove tražbine prije tražbine koja se u ovršnom postupku ostvaruje u korist vjerovnika koji nije sklopio izvansudski sporazum u slučaju da je:

- tražbina vjerovnika koji nije sklopio izvansudski sporazum nastala prije sklapanja izvansudskog sporazuma i
- vjerovnik koji nije sklopio izvansudski sporazum nije bio naveden u popisu imovine i obveza, a savjetovalištu nije dostavio svoje prijedloge za izmjenu, ili dopunu plana ispunjenja obveza najkasnije u roku od 30 dana od dana objave poziva za sudjelovanje.

U slučaju da savjetovalište potrošaču izda potvrdu da pokušaj sklapanja izvansudskog sporazuma nije uspio, na prijedlog potrošača pokrenut će se sudski postupak stečaja potrošača.

4. Zaključak

Postupak stečaja potrošača može se otvoriti samo ako je potrošač nesposoban za plaćanje. Stečaj potrošača može završiti izvansudskim postupkom (posredovanjem), ili sudskim postupkom. Sudski postupak može završiti sudskom nagodbom, ili stečajem potrošača.

¹⁶ Nar. nov., br. 143/13 od 2. prosinca 2013.

¹⁷ Čl. 16. st. 3. Zakona.

¹⁸ Čl. 18. st. 1. Zakona.

¹⁹ Čl. 20. st. 1. Zakona.

